

De auteur en arbeidsongeschiktheid

Op verzoek van de Adviesraad heeft de Auteursbond zich verdiept in de situatie van schrijvers die te kampen kunnen krijgen met arbeidsongeschiktheid en het bijbehorende verlies aan inkomen. Voor velen kan het nodig zijn een vangnet te organiseren. Hieronder volgt eerst enkele beknopte adviezen over de keuzes en varianten, daarna de uitgebreide uitleg.

Advies 1:

Neem een paar minuten om na te gaan wat er gebeurt als je veel pech hebt en niet meer je vak kunt uitoefenen, of helemaal niet meer kunt werken:

- Hoeveel anderen zijn afhankelijk van je inkomen als auteur?
- Is er een koophuis in het geding met de bijbehorende woonlasten?
- Denk je ook in de maatschappij te kunnen functioneren als er geen inkomen meer uit schrijven is, zodat je aangewezen bent op een baan met minimuminkomen of een bijstandsuitkering?

Wanneer je deze risico's niet kunt dragen, zorg dan nu voor een vangnet. De Auteursbond adviseert in elk geval dekking te organiseren voor de eerste twee jaar ziekte.

Advies 2:

Als je welkom bent bij een bestaand broodfonds, en als je de deelnemers vertrouwt, sluit je dan daarbij aan.

Advies 3:

Als je geen broodfonds kent en ook niet van plan bent er zelf een op te richten, sluit je dan aan bij een netwerkfonds: CommonEasy of SharePeople. Als lid van de Auteursbond ben je direct welkom bij onze eigen groep van CommonEasy.

Advies 4:

Aangezien de dekking van broodfondsen en netwerkfondsen beperkt is tot twee jaar, kan het verstandig zijn om voor de periode daarna ook iets te organiseren: een arbeidsongeschiktheidsverzekering met een wachttijd van twee jaar.

1. Een vangnet, waarom?

Zelfstandigen zijn zelf verantwoordelijk voor de gevolgen van arbeidsongeschiktheid, in tegenstelling tot werknemers in loondienst voor wie afdoende wettelijke mogelijkheden bestaan. Zelfstandigen kunnen helemaal afzien van een verzekering of zelf een regeling treffen. In de politiek wordt geregeld gepleit voor een verplichte verzekering tegen arbeidsongeschiktheid voor zzp'ers. Een praktisch voorstel ligt er niet en dat valt ook niet snel te verwachten. De Auteursbond biedt geen eigen verzekering aan en organiseert zelf ook geen broodfonds.

2. Wat betekent arbeidsongeschiktheid bij een auteur?

Arbeidsongeschiktheid houdt in dat een auteur als gevolg van een ziekte, handicap of ongeval niet meer (volledig) kan werken en daardoor geen of minder inkomen geniet. Dit kan tijdelijk zijn of permanent. Oorzaken kunnen zowel fysiek zijn als psychisch.

3. Verzekeren of niet?

Zelfstandigen met een laag inkomen, zoals de meeste auteurs, zijn geneigd om te besparen op alle mogelijke kosten. Investeren in een verzekering tegen arbeidsongeschiktheid is voor velen een brug te ver, blijkt uit onderzoek naar de economische positie van zzp'ers.

Als een onverzekerde zzp'er toch arbeidsongeschikt raakt, zijn er twee vangnetten denkbaar: het inkomen van een eventuele partner of de algemene bijstandswet. Het inkomen van de partner is afdoende wanneer het mogelijk blijft om de vaste lasten op te brengen.

Bij een beroep op de bijstand en aanverwante sociale wetgeving wordt beoordeeld of de betrokkene in staat is arbeid te verrichten, waarvoor elk beroep in aanmerking komt. Het verschil tussen bijstandsniveau en het gemiddelde inkomen in de creatieve sector is niet hoog. Ingrijpender is de plicht om beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt en onderworpen te worden aan de aanmoediging en controle vanuit de overheidsdiensten om betaalde arbeid te verwerven.

Wanneer het zzp-huishouden beschikt over een eigen woning, kan arbeidsongeschiktheid het noodzakelijk maken deze te verkopen omdat de woonlasten niet meer op te brengen zijn, of omdat de bijstandswet dwingt de overwaarde in het huis 'op te eten'.

Of een vangnet bij arbeidsongeschiktheid noodzakelijk is, hangt daarmee af van drie kernpunten:

- Hoeveel anderen zijn afhankelijk van het zzp-inkomen?
- Is er een koophuis in het geding met de bijbehorende woonlasten?
- Denkt de zzp'er ook in de maatschappij te kunnen functioneren op een baan met minimuminkomen of een bijstandsuitkering?

4. Welke vangnetten zijn er mogelijk?

a: **Arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV)**. Dit is een vrijwillige verzekering. De premie is aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. De verzekeraar mag een keuring vooraf verlangen en is gerechtigd risico's uit te sluiten. Heb je bijvoorbeeld in het verleden psychische klachten gehad, dan kan dekking voor dat onderdeel worden geweigerd, of worden voorzien van een hogere premie. De hoogte van de premie varieert naar leeftijd, dekking, wachttijd en risicogroep. Reken op zeker 150 en mogelijk 300 euro of nog meer per maand. Let ook op welke arbeid je volgens de voorwaarden geacht wordt te accepteren als je niet meer je oorspronkelijke beroep kunt uitoefenen. Deze verzekeringscontracten hebben meestal een looptijd van minimaal 5 jaar.

In het geval van ziekte, geldt een wachttijd van zeker 30 en vaak 90 dagen voordat de uitkering begint. Deze bedraagt een percentage van het gerealiseerde inkomen (op basis van bewijsstukken, bijvoorbeeld belastingaangifte). De verzekeraar kan 'bewijs' van de ziekte verlangen en een arbo-organisatie inschakelen om de zieke zo snel mogelijk weer aan het werk te helpen, ook in een ander vak. Lukt dat niet, dan biedt een volwaardige AOV als enige vangnet ook dekking aan bij permanente arbeidsongeschiktheid. Hoewel de Auteursbond via KLAP een Collectief Verzekeringsplan kent, is arbeidsongeschiktheid geen onderdeel van het aanbod. Het is raadzaam om bij het afsluiten van een passende AOV een adviseur in de arm te nemen.

b: **Sparen**. Wie in staat is tweemaal het jaarinkomen opzij te zetten voor magere tijden en dit bedrag echt apart te houden, heeft een prettige buffer bij tijdelijke arbeidsongeschiktheid.

c. **Broodfonds**. Dit is een afspraak tussen twintig tot vijftig individuen die elkaars risico dekken, waarbij broodfonds.nl de beschermde naam beheert en de basisregels voorschrijft. Er nemen in Nederland meer dan 18.000 mensen deel aan ruim 400 broodfondsen (najaar 2018). De deelnemers sparen elke maand, met meerdere opties voor inleg en dekking. Als iemand in de problemen komt, schenken de andere deelnemers een deel van het

gespaarde bedrag als inkomen. Zo'n uitkering duurt maximaal twee jaar, wat volgens experts vrijwel altijd lang genoeg is om te herstellen of een carrièreswitch te maken. Een broodfonds is een vereniging met een bestuur en minimaal een ledenbijeenkomst per jaar. De deelnemers beslissen over uitkering, er is geen controle door artsen of andere experts. Je kunt met een groep een fonds oprichten of op uitnodiging lid worden van een bestaand fonds. De ondersteuningsorganisatie Broodfondsmakers eist dat deelnemers minimaal 750 euro nettowinst per maand uit hun onderneming hebben. De maandelijkse inleg is een vorm van sparen en daardoor niet aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. Als je een broodfonds verlaat, neem je het saldo op je persoonlijke rekening mee.

d. **Netwerkfonds.** Komt neer op een soort broodfonds met veel meer deelnemers, waardoor toekenning van uitkeringen afstandelijker werkt en de lasten over meer personen worden verdeeld. In oktober 2018 waren er twee spelers op dit terrein: CommonEasy en SharePeople.

CommonEasy: actief sinds 2016, ruim 800 leden van wie er bijna 200 dekking hebben voor arbeidsongeschiktheid (CE kent ook mogelijkheden voor andere gevallen van pech). De deelnemers storten hun inleg op een collectieve rekening. Het bedrag kies je naar eigen voorkeur en draagkracht, de dekking is daarop naar verhouding gebaseerd. Iedere deelnemer heeft een eerste cirkel van vrienden/bekenden, personen die je vertrouwt. De tweede cirkel wordt gevormd door hun bekenden en daar weer omheen ligt de derde cirkel. Bij ziekte (in CE-jargon 'situatie') dragen de eerste, tweede en derde cirkel bij in de dekking. De indiener van een situatie geeft aan wat er aan de hand is en welke uitkering wordt verlangd. Bij meningsverschil tussen de aanvrager en de andere deelnemers wordt een onafhankelijke expert ingeschakeld. Gespaard geld blijft van de deelnemer. Indien het spaarsaldo hoger ligt dan de buffer, is het meerdere tussentijds vrij opneembaar.

SharePeople: actief sinds 2017, in november 2018 ruim 400 leden. De deelnemers melden zich individueel aan en openen een persoonlijke Bunq-rekening om te sparen voor de eigen dekking en die van de anderen. Er bestaan drie varianten (1400, 2000 of 3000 euro netto per maand bij ziekte). Bij ziekte doneren de andere deelnemers via betaalverzoeken vanuit hun rekening in een app, het crowdsurance-platform zorgt ervoor dat gemiddeld iedereen evenveel betaalt. In één maand is de bijdrage nooit meer dan je maandelijkse inleg (€ 75, € 125 of € 200) en bij weinig of geen zieken betaal je vrijwel of helemaal niets. Deelnemers zijn online verbonden, de ziekmeldingen verlopen via een externe arbodienstverlener. Gedurende het lidmaatschap is het spaarsaldo vrij te besteden, zolang het bedrag op de rekening boven de maandelijkse inleg ligt. Via een samenwerking met BrightPensioen kan je met dit spaarsaldo automatisch een pensioen aanvullen.

5. Welk vangnet te kiezen?

Een AOV is voor zelfstandigen met een laag inkomen in het algemeen te duur om de kosten te verantwoorden. Het fiscale voordeel van de aftrekbare premie treedt namelijk op in de eerste schijf voor de inkomstenbelasting, zodat ruim 60 procent voor eigen rekening is. De verplichtingen uit het contract lopen minimaal 5 jaar, zodat er voor die periode voldoende inkomen moet zijn om de premie te betalen. Net als bij elke verzekering ziet de verzekerde niets terug van de inleg zolang de schade niet optreedt.

Bij de spaarvarianten van een brood- of netwerkfonds ziet de deelnemer niet al het ingelegde geld verdwijnen. Wanneer de hoeveelheid ziektegevallen meevalt, treedt er een overschot op dat terugkomt bij de deelnemer.

Broodfondsen zijn het populairste alternatief voor een AOV, maar vereisen relatief veel betrokkenheid. Het minimumaantal deelnemers voor het oprichten van een broodfonds bereiken is niet eenvoudig in een beroep dat nogal individueel van aard is, zoals bij de leden van de Auteursbond. Wanneer een schrijver kan aansluiten bij een bestaand broodfonds, kan dat een aantrekkelijke optie zijn.

Netwerkfondsen zijn gemakkelijker om in te stappen.

SharePeople heeft de meeste vrijheid-blijheid voor wat betreft het gespaarde saldo. Omdat de deelnemers elkaar niet kennen, werkt de organisatie met een arbodienstverlener als achtervang tegen fraude. Het algoritme bepaalt hoe de inleggeden verdeeld worden over de claims.

CommonEasy gaat ervan uit dat deelnemers elkaar in meer of mindere mate kennen. Claims krijgen een eerste globale beoordeling op het kantoor en worden dan ter goedkeuring voorgelegd aan de leden van het netwerk van degene die claimt.

CommonEasy heeft een partnerschap met het zzp-collectief De Coöperatie, dat ook een samenwerkingspartner is van de Auteursbondsectie Freelance Journalisten.

De hoogte van de inleg bepaalt de uitkering bij een claim. SharePeople kent twee tarieven, broodfondsen gebruiken er acht. Bij CommonEasy legt de deelnemer in naar keuze, waaruit de dekking wordt berekend.

Zowel broodfondsen als netwerkfondsen hanteren een maandelijkse bijdrage in de organisatiekosten van 10 euro per maand. Broodfondsen en SharePeople rekenen tevens een startbijdrage bij inschrijving.

Broodfondsen en netwerkfondsen hebben een maximale dekking van twee jaar. Wie inkomensbescherming wil voor permanente arbeidsongeschiktheid, kan een AOV overwegen met een wachttijd van twee jaar.

Hieronder een beknopt overzicht van relevante cijfermatige gegevens.

	Inleg per maand	Startbijdrage	Wachttijd	Uitkering per maand	Lengte uitkering	Flexibiliteit
AOV	150-300	-	1 maand tot 2 jaar	70-80% inkomen	Mogelijk tot pensioen	Maatwerk
Broodfonds	33,75 tot 112,50	225	1 maand	750 tot 2500	Maximaal 2 jaar	Overschot vrij opneembaar
CommonEasy	vanaf 20	-	1 maand	20x inleg	Maximaal 2 jaar	Overschot vrij opneembaar
SharePeople	75 of 125	90 (aanbieding voor leden Auteursbond, normaal 180)	2 maanden	1400 of 2000	Maximaal 2 jaar	Saldo vrij opneembaar

6. En nu?

Als je een vangnet tegen arbeidsongeschiktheid nodig hebt, zorg er dan snel voor. Vraag in je omgeving of er gelegenheid is om aan te sluiten bij een broodfonds. Is dat er niet of wil je dat niet, kies dan voor een netwerkfonds: CommonEasy of SharePeople.

Heb je nog vragen, stel die dan per mail. Als er bij leden belangstelling voor is, kan er ook een informatiebijeenkomst worden georganiseerd met de netwerkfondsen.